

Tidsskriftet

DEN NORSKE LEGEFORENING

«Trenger norsk helsevesen Internett?»

Trenger norsk helsevesen Internett?

I dette nummer av Tidsskriftet belyses nytte og risiko ved bruk av datanettverk og Internett (1–3). La oss derfor kort ta for oss noen forutsetninger ved elektronisk kommunikasjon. Når datamaskiner er koblet sammen i nett, kan man sende meldinger mellom maskinene, eller de kan dele informasjon gjennom overføring av filer. I Internett utveksles meldinger som elektronisk post (e-post), mens filoverføring oftest skjer ved fildeling eller ved at datamaskiner samarbeider kontinuerlig f.eks. ved et database-søk. Literaturdatabaser kan også betjenes gjennom å sende søkekriterier og få svarene tilbake per e-post.

Det som gjør Internett spennende, er at det er et globalt nett av nettværk som knytter sammen millioner av datamaskiner og titalls millioner brukere. Dessuten er det åpent, slik at hvem som helst kan skaffe seg nødvendig utstyr og programvare for å koble sitt nettverk til den globale strukturen og bli en del av Internett. Internett legger forholdene til rette for en standardisert kommunikasjon som er

uavhengig av brukerens datamaskintype. Internett tilbyr et vell av gratis programvare som bl.a. muliggjør overføring og fildeling av tekst, bilder, lyd og video; tilgang til effektive søkerprogrammer og deltakelse i elektroniske diskusjonsgrupper. Mest brukt i dag er WWW (World Wide Web) (4). WWW gjør det mulig å:

- Lokalisere «dokumenter» på nettet
- Opprette bånd (links) mellom «dokumenter»
- Utforme forespørsler og sende «dokumenter» over nettet.

Både informasjonstjenester og fysiske dokumenter bestående av tekst, bilde, lyd eller annen digitaliserbar informasjon defineres som «dokumenter» i WWW. WWW opererer etter klient-tjener-konseptet, hvor brukerens datamaskin er klienten og WWW aktiverer aktuelle tjenester, dvs. andre datamaskiner tilknyttet Internett. WWW er et overordnet system som utnytter andre informasjonstjenester i Internett på en måte som

muliggjør en enhetlig adgangsform og bidrar til den eksplorative brukerveksten (4). De siste årene er det blitt tiltakende populært blant organisasjoner, offentlige etater og private bedrifter, å opprette såkalte Web-servere. Disse utnytter WWW til presentasjon av opplysninger og mottak av beskjeder uten at selve organisasjonens nettverk behøver å være tilknyttet Internett. Under utvikling er også systemer som benytter seg av elektroniske «agenter» som overføres via nettet og så gjør sine oppdrag på andre maskiner for deretter å sende oppdragsgiveren resultatene (5, 6).

Dataprogrammer for WWW og e-post er gode og tillater engelskyndige brukere etter kort egenopplæring å «surfe» rundt i Internett og sende eller hente opplysninger, knytte kontakter, delta i diskusjonsgrupper eller rett og slett more seg. Andre dataprogrammer tilgjengelig på Internett kan være av dårligere kvalitet eller bruksanvisningene kun forståelige for eksperter.

Tidsskr Nor Lægeforen nr. 22, 1995; 115: 2751–3

Medisin og vitenskap 2751

AKTUELT

LISA DAHLBAK JACOBSEN

Det var tittelen på en av flere artikler om det store, fortsatt nokså ukjente internettet i Tidsskriftets utgave i 1995. Andre kuriøse titler i temautgaven er «Musesyken som ikke kom» og «Ut på tur på Internett».

«Tiden er definitivt inne for at flere enn de mest entusiastiske data-freakerne orienterer seg om de elektroniske nettverkssystemene. De nye utfordringene må møtes med kritiske forventninger og et åpent sinn».

Det skrev daværende redaktør i Tidsskriftet, Magne Nylenna i Tidsskriftets utgave 22 i 1995. Et nummer som inneholdt flere artikler om internett og de muligheter ny informasjonsteknologi ville kunne åpne, også for leger. Sjelden har man vel sett Tidsskriftet skrive så mange titler med ett gjennomgående ord. Internett med stor «I» kommer i et hav av varianter. Vi lister opp:

- Trenger norsk helsevesen Internett
- Internett – på alles lepper og stadig flere skjermer
- Helseinstitusjonenes tilkobling til Internett – på hvilke premisser?
- Ut på tur på Internett
- Sykehusbibliotek lærer leger å «navigere» på Internett

- Nordiske legeforeninger og Internett

Og disse andre nettrelaterte titlene:

- Musesyken som ikke kom
- Lars Aabakken og John Leer: Nettsurfere i øst og vest
- Kan elektronisk kommunikasjon og datanettverk gi bedre overvåking av infeksjonssykdommer?
- Språkspalten: Dataspråk – et fagspråk for allmennheten

Faksimile: Vi intervjuer Lars Aabakken og John Leer, Tidsskriftet nr. 22, 1995

Trenger norsk helsevesen Internett?

Hovedartikkelen, som bærer den noe restriktive tittelen «Trenger norsk helsevesen Internett», har mulig en vag konklusjon på sitt eget spørsmål, men artikkelen er – i ettertidens lys – humorvekkende lesning. Blant annet har vi mellomtittelen «Vil Internett fortsette å ekspandere?», hvor artikkelforfatter Bjarte G. Solheim, daværende leder for Legeforeningens informatikkutvalg skriver:

«Clinton-administrasjonen i USA satser på informasjonsmotorveier, og har sett Internett som et fundament i arbeidet. Dette har resultert i betydelige bevilgninger. Kongressen vil imidlertid spare, og fra 1996 bortfaller bidraget fra National Science Foundation til kommunikasjonsryggraden i Internett. Næringslivet forutsettes nå å betale. For Internett som ikke har noen formell eier, er dette alvorlig. Resultatet kan bli kommersialisering eller politisk (byråkratisk) klampring til en streng fortolkning av «acceptable use policy» som truer Internetts videre utvikling. Alternativt kan nettet på nytt deles, nå i en næringsdel og en forsknings- og undervisningsrelatert del»

Artikkelen avsluttes med:

«For øvrig bør norsk helsevesen benytte seg av de informasjonsmulighetene Internett tilbyr, og bl.a. opprette Web-servere. Tidsskriftet kan her innta en aktiv holdning på linje med f.eks. British Medical Journal. Også for Legeforeningen kan en Web-server by på mange muligheter f.eks. innen videre- og etterutdanning. Det blir imidlertid viktig å unngå at fortrolig fagforeningsinformasjon kommer på Internett.»

Nordiske legeforeninger og Internett

Finland trakk det lengste strået da Tidsskriftet tok en ringerunde til de nordiske legeforeningene for å høre hvor langt de var kommet i arbeidet med dette Internettet.

Den finske legeforeningen var nemlig allerede i gang med å tilby en oppkobling til «et nettverk der de kunne hente lett tilgjengelig informasjon». De finske legene måtte imidlertid betale for dette.

I Sverige kunne EDB-sjefen opplyse at de kun utnytter elektronisk postfunksjon. Det var ikke noen nettsurfing på söta bror den gang, og ikke hadde de planer om å utvide bruken heller.

I Danmark var de helt åpne om at de foreløpig famlet litt:

– Vi gjør nå et forsøk med e:mail, og har tatt kommunikasjonssystemet i bruk for noen uker siden. Etter hvert skal vi sette oss ned sammen med konsulenter for å finne ut hvilken vei vi skal velge i forhold til Internett, fortalte Bent Øland, den danske EDB-sjefen.

Faksimile: Fra foreningen Tidsskriftet nr. 22, 1995

Ut på tur på Internett

«Det eksisterer mange myter om Internett, ikke minst at det inneholder så mye informasjon av dårlig kvalitet at man kaster bort verdifull tid ved å forsøke å finne frem til noe nyttig.»

Det var den hardtslående ingressen under tittelen «Ut på tur på Internett», skrevet av Charlotte Haug. Lite visste vi den gang at informasjonsoverfloden ville gjøre kildekritikk til et daglig onde i langt større utstrekning nå enn da.

Men artikkelen gir nærmest en bitteliten håndbok for nye nettbrukere og en innføring i hvordan man finner frem til nyttig informasjon, og da særlig medisinsk forskning.

Faksimile: Stort og smått Tidsskriftet nr. 22, 1995

Musesyken som ikke kom

En personlig opplevelse om en spesialtilpasset arbeidsstasjon for PC-bruk har også, passende nok, fått plass i spaltene. Artikkelen inneholdt tips og triks for å unngå «musesyken» man var redd for på denne tiden. En tommelmus var heteste anbefaling, selv om denne både var litt kinkig å bli fortrolig med i starten og også dyrere enn «mattemusen».

Faksimile: Personlige opplevelser, Tidsskriftet nr. 22, 1995

Publisert: 12. september 2016. Tidsskr Nor Legeforen. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no